

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор“

Научно направление 8.2 „Изобразително изкуство“

Тема: ПОРТРЕТЪТ В БЪЛГАРСКАТА СКУЛПТУРА ПРЕЗ ХХ В.

на Любомир Валериев Григоров

Научен ръководител: доц. д-р Момчил Мирчев

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Дисертационният труд на Любомир Григоров, представен за становище, се състои от следните части: увод, три глави, заключение, научни приноси, библиография. Неотменен към текста е албумът с репродукции, който, според изискванията на академичното писане, е извън общото книжно тяло. Илюстрираното приложение се състои от 113 изображения, описани в началото, и е база, върху която се изграждат тезите и изводите на труда. Общият обем на текста е 183 страници. Депозираният труд съдържа необходимите елементи на докторска дисертация. Библиографията обхваща 148 източника, съответно 140 заглавия на кирилица и осем интернет сайта.

2. Обектът на изследването, предметът, задачите, както и изследователската теза са конкретизирани и обособени в „Увода“. За качествената реализация на изследването си докторантът използва смесена методология. Той се опира на няколко форми на анализ, чрез които според него се изразява най-добре и в пълнота спецификата на портретните творби с кавалетен и монументален характер, както и в цялост на българския скулптурен портрет през ХХ век, макар че теоретичното изследване обхваща и по-ранен период. Приложените методи са: исторически, историографски, иконографски сравнителен анализ, социо–психологически, както и неизбежен формален анализ.

3. В изследвания проблем за привнасяне, установяване и развитие на традиции в портретната скулптура у нас, докторантът успява да аргументира персоналната си позиция и ракурс към една относително добре изследвана тематика в българското изкуство. Тя е овеществена в съждението, което конкретизира изследователските му търсения, че по темата липсва обединена историография, а проблематиката, независимо от фокусът върху нея от множество изследователи съществува по-скоро в общ план. „Като цяло тази основна структурна част от характеристиката на портретната скулптура у нас за този период е неразработена“ (стр. 4). Тази позиция на Любомир Григоров предопределя възможността, въз основа на текстовете и на трите глави, да се изведат и коментират някои обобщаващи тенденции в цялостното развитие на скулптурата, а оттам и на скулптурния портрет, в конкретно разглеждания исторически период (от Освобождението до 1989г., независимо от някои споменати условности на жанра).

4. Най-интересна, в посока на анализ на различен тип пластики и последователност на изследователския фокус на докторанта, е трета глава „Развитие на портретната скулптура през 80-те години на ХХ в“. Авторът подчертава предпоставките, превърнали се в съществени предизвикателства на десетилетието на 80-те години, в което под въздействието на различни фактори се променя усещането и конкретиката в скулптурния портрет. Той акцентира върху избрани ОХИ, като аргументът му е, че „кавалетният скулптурен жанр значително се увеличава в сравнение с предходните години“ (стр. 144). Впечатляват усилията на докторанта да се позове на достатъчно много автори работили в конкретния период в областта на скулптурния портрет. Също така Любомир Григоров е последователен в представянето и анализа на монументални произведения, в които се търси експресия и посока на стилизация, която придава персонални характеристики на образа и едновременно с това утвърждава монументалността. Част от споменатите имена на значими автори на монументални произведения и архитектурно-монументални комплекси са: Величко Минев, Борис Гондов Крум Дамянов, Божидар Козарев, Иван Славов, Владимир Игнатов, Альоша Кафеджийски, Емил Попов, Ангел Станев, Никола Терзиев, Димитър Бойков, Иван Нешев, Митко Динев, Иван Русев, Христо Харалампиев, Стефан Лютаков, Константин Денев и др.

5. Приносите на труда (отделени на стр. 171) целенасочват изследването на Любомир Григоров към обобщаване и доказване на тезата на труда, целите и подцелите му. Като съществен принос може да бъде отбелязан този, с фокус върху анализирането в детайли на въздействието на социо-културните промени върху българските автори (скулптори), което пряко се отразява на интерпретацията на техните портретни творби. Стойностен е акцентът върху основните процеси в развитието на портретната скулптура в България в периода след Освобождението до края на 80-те години на XX век, които са обект на задълбочено изследване от страна на докторанта. Впечатление прави и опитът му за дефиниране на основните тенденции в българската портретна скулптура, като заедно с това той проследява и техното развитие и специфика.

6. Независимо от различните споменати и използвани методи от Любомир Григоров, в първа глава от труда са приложени основно исторически метод и формален анализ. Във втора глава, в която има отбелязани достатъчно имена и факти, прилагането на иконографски анализ помага на докторанта да приведе достатъчно примери за подкрепа на основната теза на труда. Качество на изследването е опитът за дистанциране от идеологически натрупвания и анализът на преминалите през десетилетията формално-емоционални качества на пластиките. Докторантът подхожда с нужната доза критическа интерпретация към налаганата монументална тенденция запазила се до средата на 80-те години, като я анализира аргументирано, с разбиране и личен естетически прочит. Като цяло изводите и произтичащите от тях теоретични постановки, след известно прецизиране и адаптиране на текстовете, биха били от полза в академичната подготовка на студенти от различни специалности с художествена насоченост, както и на такива в областта на критиката и теорията на изкуството.

7. Чрез направените научни публикации - статии и студии в специализирани сборници като: Българската портретна скулптура през 60-те и 70-те години на XX век. Монументална и кавалетна. В–: „Проблеми на приложните и изящните изкуства“, НХА, София; Зараждане на българската скулптура и първи прояви след

Освобождението. В–: „Проблеми на приложните и изящните изкуства“, НХА, София; резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

8. Съпътстващият труда автореферат е коректно разработен и принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

9. Към труда могат да се направят препоръки за бъдещето му развитие в структурен и съдържателен аспект. Необходим е баланс в обема на отделните глави. За по-оперативната работа по текста при източниците в библиографията е добре да се прибавят номера. Има нужда от финална редакторска намеса, тъй като различни технически, граматически и пунктуационни пропуски се забелязват в целия текст. В съдържателен аспект употребата на „тенденциозност“ по-скоро обърква възприемащия със съдържащата се предпоставка за създаване на полюсни определения отнесени към анализа на пластиките.

Тези бележки не омаловажават работата на докторантката, а са насочени към по-добрата бъдеща реализация на труда.

10. Заключение

Въз основа на теоретико-приложните резултати, на визуалния материал в представения труд „ПОРТРЕТЪТ В БЪЛГАРСКАТА СКУЛПТУРА ПРЕЗ XX В.“ и на оценката ми за публикациите на докторанта смятам, че трудът има необходимите качества на дисертационен и предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Любомир Валериев Григоров образователната и научна степен „доктор“.

проф. д-р Бисера Вълева
СУ „Св. Климент Охридски“
ФНОИ, катедра “Визуални изкуства“

15.06.2022

София